

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisporna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravnništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

Ni mogoče? — Je mogoče!

Koliko ljudi je med nami, ki na vsako vzpodbujajo, v vsakem slučaju povešajo roke in vzdihujejo: ne morem. Postali so že posebljena nesposobnost. Kako se z vsakim takim vzdihom oslabe, kako škodo trpi vsled te malodušnosti cel narod, vidimo na uspehih v našem narodnem življenju. Amerikanci in drugi narodi so drugačnega mnenja. Poglejmo slovenski Gorotan. »Ne morem,« je rekel, in sramoten umira. »**Morem!**« je rekel Trst, in postal je svetla slovenska točka. Tako pravi napreden človek. Gre in izvrši.

Vse na svetu je mogoče, samo krepke volje je treba. Čitatelj, **ne sanjari, ne vdajaj** se mislim, ovladaj jih, misli brez volje teko kot voda. Danes se ti porajajo vesele, jutri pridejo žalostne. Vzemi svoje mišljenje sam v roke, pomeči iz duše žalostne, kisle, čemerne in jezne misli; **eno dejanje ti več zaleže, kot sto slepih sanj.** Preveč sanjaš, **prelepe stvari**, ko se vzbudiš iz sanj, pa žalostno vzdihneš: saj to ni mogoče. Ne sanjaj, temveč misli krepke, zdrave in jasne misli o **izvedljivih stvareh.** Nič ne de, če ti ideali ne bodo segali do oblakov; bodo pa zato stali na trdni zemlji in bodo izvedljivi. Koliko škode so že nam Slovencem naredili sanjači! Ne pozabimo: šele če stojimo **krepko na trdnih tleh, tedaj šele lahko dobro pogledamo v višave lepega neba.** — Ko posvetimo svoje misli izvedljivim ciljem, in ko se navadimo teh ciljev, večinoma zadeve vsakdanjih dolžnosti, takoj in vestno izpolnjevati, ne bomo poznali več vzdih: ni mogoče! Veselo pogledamo na svoje, sicer mogoče neznatne, toda **dosežne uspehe**, veselo upanje nas napolni za bodočnost, a slovensko zasebno in javno življenje bo pa polno uspešnih vzklikov: **Moremo!**

Propad klerikalizma na Češkem.

Ker je med razmerami v sedanji naši klerikalni stranki in razmerami v razpadajoči češki klerikalni stranki mnogo sličenega, naj navedemo vzroke o propadanju

klerikalcev na Češkem. Tudi tam so hoteli napraviti takšno stranko, v kateri bi bilo prostora »za vse ljudstvo«. To pa ni šlo. Življenje je močnejše, kot pa različno »prerojevanje družbe v imenu Kristusa kralja.« Oni so hoteli imeti v stranki delavce, kmete, meščane, veliko plemstvo in visoko duhovščino. Da vse to ni šlo pod eno kapo, je čisto razumljivo. Da bi notranjo neenotnost prikrili, so začeli na zunanjo najostudnejšo gonjo proti drugim strankam, kakršne do tedaj na Češkem javnost ni bila vajena. Jemali so v svoje vrste iz vseh drugih strank takšne ljudi, ki so bili pripravljani na najneznačajnejši in najsirovejši boj proti pristašem drugih strank. Torej ravno tako, kot pri nas na Slovenskem. Razlika je v tem, da je med Čehi več delavstva in meščanstva, a med kmeti mnogo več protiklerikalnega duha, stanovske zavesti in izobrazbe, kot pri nas. Zato početje klerikalcev na Češkem ni vzbudilo občudovanja in strahu, kot med nami, temveč **gnjus in odpor.** Kar je bilo med njimi še poštenih ljudi, so jih začeli zapuščati, voditelji so ostajali sami; stranka se je začela cepiti pod vplivom raznih razrednih struj, vsak je začel vleči na svoj konec. Eni so hoteli, da naj bi imeli v katoliški stranki glavno besedo cerkveni in posvetni knezi, drugi, da bi jo komandirali advokati, tretji so hoteli, da naj bi vsaj na videz izgledala kot kmečka organizacija, četrti so hoteli imeti iz nje delavsko, krščansko - socialno organizacijo. Stranka ni mogla imeti enotnosti. Ker ni imela izobrazbe, jo je ljudstvo začelo zapuščati in vodje so si skočili v lase. Dandanes imajo češki klerikalci toliko »edino pravih katoliških« in »krščanskih« strank, da sami ne vedo, pri čem da so. Njih časopisi se pri tem jako lepo medsebojno opisujejo. Tako piše n. pr. klerikalni list o drugem klerikalnem listu tako - le:

»Stvarna« kritika se je kmalu izpremenila v osebne napade najhujše vrste, tako da so nastale v stranki razmere, katerih se skuša vsakdo rešiti s pobegom. Ljudstvo je naenkrat videlo, da v njegovih listih niso napadani njegovi sovražniki, temveč

da bije tam katolik katolika in mu očita najgrše zločine. Nekateri katoliški list že nima nič več druge vsebine, kot samo sirove napade in prepire z našimi lastnimi pristaši. To je edina hrana, katero nudijo svojim čitateljem . . .«

Drugi klerikalni list (»Nový Vjek«) pa še celo tako - le zdihuje:

»Blagajna naše stranke je izčrpana do zadnjega vinarja, razun tega ima pa še 15.000 K dolga, katere je treba plačati. — Nihče ne more pričakovati od nas, da bomo delali s prazno blagajno in praznimi rokami čudeže.«

Blagajne so vse prazne, ker ni pristašev, a pristašev ni, ker se je klerikalizem s svojimi programi začel preživljati, starati.

V svoji onemoglosti kažejo češki klerikalni voditelji ravno tako vso plemenitost svojega značaja eden proti drugemu, kot kranjski v svoji ošabnosti proti neklerikalcem. Z enakim orožjem, kot se bojujejo naši klerikalci proti nam, se bojujejo gori med seboj in dokazujejo s tem, kako slabo vpliva klerikalizem na značaj in izobraženost svojih pristašev. K tem medsebojnim bojem čeških klerikalcev pripominja glasilo čeških kmetov »Venkov« prav dobro to - le:

»Njih listi izgledajo kot zbirke žalitev, zmerjanj, psovok in žuganj. Če bi smeli soditi klerikalne voditelje po tem, kar pripovedujejo sami o sebi, bi morali misliti, da je to družba, katero bi bilo treba takoj pregnati nekam na zapuščen otok, da bi imelo ostalo človeštvo končno enkrat za vselej mir pred njimi.«

Pot češkega klerikalizma nam kaže pot, ki čaka v bodočnosti naše klerikalce, našo Slovensko Ljudsko Stranko, ki ima tudi že vse kali takega razpada v sebi. Mi kmetje moramo gledati, da pospešimo s svojo kmečko organizacijo ta razpad klerikalizma, ker nam je on s svojo mednarodno organizacijo načelen sovražnik. Kar ni brezpogojno klerikalizmu udano, kar se mu ne da do kosti izmozgavati in izčrpati, to je proti klerikalizmu. Zato tudi ne pomagaj nobeno cincanje, nikaka neodloč-

nost: komur značaj ne dopušča, da bi postal klerikalec do kosti, ga bo klerikalizem vedno smatral kot svojega smrtnega sovražnika. Če mu tega iz političnosti takoj ne pokonča, pa gotovo tako z njim ravna, kadar mu ni treba imeti več obzira. Zato se strnimo kmetje v kmetško organizacijo, ker le v nji bomo mi kmetje sami odločevali. Češki klerikalizem naj nas pa uči, da se nam klerikalizma ni treba prav nič bati, ker tudi naš klerikalizem nima druge bodočnosti, kot tako, kakršno je dočakal češki, namreč propad. Da nas pa ne potegne seboj v ta propad, se moramo otresti njegovega varuštva in se samostojno organizirati.

Ubogi Urban!

V Kostanjevici na Dolenjskem je veliko samostansko poslopje. Bilo je do Jožefa II. last Cistercijancev — belih menihov. Zdaj je last verskega zaklada in so v njem nastavljeni justični uradi, notarska pisarna, gozdarski upravniki. Dosti ljudi stanuje v tem poslopju in med temi se nahaja tudi vratar, uslužbenec gozdarskega urada. Leta 1907 je stanoval v tem samostanskem poslopju notar Mate Hafner. Tedaj je bilo nekaj prerivanja liberalcev in klerikalcev v Kostanjevici zaradi volitve občinskega odbora. Mate Hafner je hotel priti v odbor in hotel izpodriniti nekatere mu neljube ljudi. Da zamore v časniku obdelavati one, katerim ni bil simpatičen, in to je čutil, se je sprijaznil z župniščem in dobil prostor v »Slovencu«. Spisal je pamflet proti dvema svojima merodajnim nasprotnikom ter ga tiskati dal v Katoliški tiskarni. Pošto je nosil v samostansko poslopje in tudi Mateju Hafnerju tedanji vratar Urban Zupančič. Prinesel je enkrat ob teh občinskih volitvah notarju paket pamfletov. Notar mu je dal en iztis, da ga bere; dajal ga je notar tudi sam drugim. Njegov pisar, 17letni fant Ivan Sajovic, je pa preskrbel glavno kolportazo teh pamfletov. — V pamfletu napadena sta vložila ovadbo zaradi žaljenja časti proti Mateju Hafnerju pri okrožnem sodišču v Novem mestu. Pri tej priliki je državno pravdnštvo zvedelo, da je M. Hafner tudi kolportiral pamflet in ga obtožilo pri okrajnem sodišču v Kostanjevici zaradi kolportaze. M. Hafner je uvidel, da bi obsodba njega zaradi kolportaze tudi dokazala žaljenje časti navedenih, ki bi se sodilo po porotnikih, in bi kaj ostreje kazni bilo, lotil se je dela, da sebe oprosti prestopka kolportaze. Njegov pisar, mladi Ivan Sajovic, je vse vzel nase. Klican je bil k obravnavi tudi vratar Urban, ki je prinesel s pošte notarju pamflete. Ta vratar je bil nevaren. Tega je bilo obdelovati, da ne pove, kaj je prinesel in komu izročil. Sajovic ga je prigovarjal, naj ne izda pri zaslišanju o kolportazi pamfletov notarja. Fantovo zapeljavanje ni spravilo Urbana

iz poštenosti. Vzel ga je pa na to sam notar v delo, klicat ga je prišel Sajovic in notar ga je prosil, naj kot priča pove pri sodišču, da ne ve, kaj je prinesel s pošte. Urban je odgovoril notarju, da dobro ve, kaj je prinesel in komu izročil. Notar ga prosi, da naj pove pri sodišču, da se ne briga za to, kaj prinese iz pošte, da ne ve, kaj je prinesel dotičnega dne, in je dostavil: vsaj ne bo treba priseči. — To obdelovanje je izdalo, Urban je krivo pričal in M. Hafner je bil oproščen zaradi kolportaze pamfleta, obsojen je bil le njegov pisar Sajovic. — Po pamfletu razžaljena Kostanjevici stala odstopila nato od ovadbe zaradi žaljenja časti. Ni bilo mogoče po oprostivni zaradi kolportaze dokazati Hafnerju krivde.

Stvar je potem nekaj časa mirovala. Nekega dne se oglasi Urban pri svojem gozdarskem predstojniku in mu pove, kako se je gori navedeno godilo, pove, da je krivo pričal, da mu vest ne da miru, da mora to naznaniti sodišču. Predstojnik ga tolaži in mu svetuje, da čaka, da se umiri. Čez nekaj časa pride zopet, predstojnik mu pusti prosto roko, Urban gre k sodišču ter ovadi gori navedeno. Nato se je vršila preiskava zaradi hudodelstva goljufije proti M. Hafnerju, Ivanu Sajovicu in Urbanu Zupančiču. Prišlo je do obtožnice in kazenske obravnave na okrožnem sodišču v Novem mestu. To sodišče je verjelo Urbanu in obsodilo vse tri zaradi hudodelstva goljufije. Hafner je dobil največ. Sajovic in Urban sta prestala kazen, Mate Hafner se je pa pritožil na vrhovno sodišče. Tam ni nič orpavil in potem prosil skoraj dve leti zaporedoma za obnovo postopanja in odlog nastopa kazni. — Ta odlog se mu je dovolil, prošnje za obnovo pa zavračale, pritožbe tudi na višji sodnji v Gradcu. Bil je suspendiran od notarijata. Hafner je postal klerikalni pristaš. Imel je med kranjskimi klerikalnimi državnimi poslanci prijatelja. Zagovornik Urbana je dobil iz Ljubljane prepis pisma, katerega je pisal dr. Lampetu kostanjeviški kaplan, v katerem ga je zarotoval, da naj dr. Šusteršič vse stori, da se reši Hafner iz rok justice. Hafnerjev prijatelj, državni poslanec, se je zavzel zanj, izposloval pri justičnem ministrstvu, da je dobilo okrožno sodišče v Celju nalog, da preišče prošnjo Mateja Hafnerja za obnovo. Obnova se je po tem sodišču dovolila in razsodba okrožnega sodišča v Novem mestu razveljavila ter določila obravnavo na okrožnem sodišču v Celju. To celjsko sodišče ni verjelo Urbanu in je oprostilo Mateja Hafnerja od obtožbe zaradi goljufije, storjene z zapeljavanjem Sajovica in Urbana h krivemu pričanju.

(Dalje prihodnjič.)

Razgled po svetu

Hrvaške razmere.

Hrvaški gerent, bivši podčastnik Slavko plem. Cuvaj, gospodari na Hrvaškem, kot berač, ki se je priženil na bogato kmetijo: misli, da se more nadomestiti z osornostjo in strogostjo, kar človeku pomanjkuje v glavi in srcu. Seve, se gospod gerent moti: **posamezniki gredo, narodi ostajajo.** — Radi neprestanih krivic se sedaj zanima za Hrvate ves omikani svet. Mirno kri, vstrajnost in pridnost! S tem Hrvatje gotovo zmagajo.

Lahi in Turki.

Laško navdušenje za vojno se že polagoma poleg. V Piačenci so laški rezervisti iz letnika 1889. **demonstrirali proti vojni** in klicali: »Domov nas pustite! Proč z vojno! Tripolitanijo Turkom!« V Novari je policija razgnala s sabljami shod laških socialistov radi hudih napadov na vlado radi vojne.

Kdo bo plačal 23. svetovni evharistični kongres?

Namen tega kongresa na Dunaju je baje ta-le, kot pravi vabilo nanj: »Bogučloveku, ki nas je vse s sveto hostijo, znamenjem svoje ljubezni, združiti hotel, se posvete složno vsi avstrijski narodi, od krkonoških gora do Adrije, od Bodenskega jezera do Dnjestra in pričakujejo, da bodo mogli pozdraviti veselo septembarske dni udeležnike iz vseh ostalih delov sveta. Složna, navdušena ljubezen do našega Gospoda in Odrešenika, kot do njegove neveste, svete cerkve, ki se je tako krasno pokazala na svetovnih kongresih v Kolinu in Londonu, v Montrealu in Madridu, vzplapola tudi v srcu države Habsburžanov, in z gorečo, do neba šegajočo molitvijo izprosi blagoslov vsegamogočnega za narode v Avstriji in narode na celem svetu...« V resnici je pa namen teh kongresov čisto političen: **z zunanji bliščem in sijajem** vplivati na ljudi in jih navduševati za duhovništvo. **Prava vera** se ne izkazuje na velikih in sijajnih paradah, temveč — **vsaj kot je Kristus učil** — v tihi molitvi doma med štirimi stenami in z dobrimi deli. Da ta kongres ni nič drugega kot parada, dokazuje, da pride na Dunaj tedaj baje 240 škofov in vsaj 20.000 duhovnikov. V švarcenberškem parku bodo obhajali 20 do 30 tisoč otrok. Ta prireditel bo stala **ogromne švote**. Kdo jih bo plačal? Mogoče cerkev? Ne! Temveč to katoliško prireditel si pusti cerkev plačati — **od židovskih bankirjev**. Dr. Steinweder piše v graškem časopisju, da se izkazujejo ti gospodje na ta način hvaležne za zasluzke, ki jim jih daje država pri svojem slabem gospodarstvu, da **»brez kakoršnegakoli verskega predsodka darežljivo odpirajo roke za evharističen kongres**«. — »Arbeiter Zeitung« pa navaja tudi imena teh **judovskih bankirjev** in navaja daljši vzrok njih darežljivosti: najhitrejše doseže **tak jud plemstvo**, če daruje kaj za ta cerkveni kongres sv hostije. Med

Razširjajte „Slovenski Dom“.

temi darovalci se navajajo sledeči gospodje: Bernhard Popper, ravnatelj Wiener Bankvereina; Reitzes plem. Marienwerth, ki si je že pridobil z večjo »fundacijo« navadno plemstvo, pa hoče še višjo stopnjo; D. Berl, šef premogarske tvrdke istega imena; potem šef firme Grab Söhne in drugi. Tako izgledajo torej opore »svete rimske katoliške cerkve«. Če kmet bere napreden časopis, spada takoj med »judovske framazone«, tu bo pa na tisoče in tisoče duhovnov in katoličanov pilo versko navdušenje iz judovskih perišč. Na ta shod namerava »Bogoljub« mesto v Rim peljati tudi celo vrsto Slovencev.

Zlati meč.

Dandanes se ne bojuje boj le z meči iz jekla, dandanes odloča meč iz zlata in hranilnih knjižic. Tako so na prim. Francozje rešili leta 1901. Nemčijo kraha s tem, da so ji posodili 1200 milijonov. Ko je pa Nemčija lani poletni grozila Francozom z vojno, so jo ustrašovali s tem, da so pobrali iz nemških bank svoje stotine milijonov in da so odrekli njeni zaveznici Avstriji tisoč milijonov posojila, za katere je prosila naša država v Parizu. Iz podobnih vzrokov so zavrnil v Parizu leta 1909. ogrsko prošnjo za posojilo v znesku 500 milijonov kron. Političen vpliv francoskega denarja označuje najbolj sledeče besede francoskega političnega pisatelja Cheradama: »Avstriji pa ne gre odreči vseh posojil. V tej državi so velika slovanska mesta, katerih prošnje za posojila ne bodo zavrnjene iz političnih ozirrov. Ta odlična mesta morejo podati resno jamstvo. Če jim pomagamo s posojili pri njih razvitku, podpiramo napredovanje nam (to je Francozom) res simpatičnih življenj. Ti morejo namreč pospeševati notranji razvitek Avstrije, tako da politika te države ne bo več tako tesno zvezana z Berlinom.«

Časopisi kot učno sredstvo.

Pri nas se še vedno grmi z vseh »višjih« mest proti temu, da bi dijaki smeli čitati časopise. Če bi se dokazalo dijaku čitanje političnega časopisa napredne smeri, bi ga moglo zadeti izključenje iz šole. Drugod po svetu so pa uradi drugačne mnenja. Prodrlo je spoznanje, da je otročje, če se hoče mladino s prepovedmi zaplankati proti vplivom obdajajočega življenja. Spoznali so, da je najboljšo sredstvo proti vplivom slabega časopisja primerno kritično čitati časopise. Zato so vpejali v mestu Gdansko pri zgodovini in zemljepisju — čitanje časopisov s primerno razlago. In svet se ni podrl.

Slovenija

s **Zaplemba.** Zadnja številka »Slovenskega Doma« je bila zaplenjena. Državni pravdnik je črtal cel listek, v katerem smo priobčili prevod Macharjeve črte »Velika noč«. Češki pisatelj opisuje v spisu, kako bi pisalo današnje klerikalno časopisje o Jezusu, če bi Jezus prišel med sedanjo duhov-

ščino ter učil in živel tako, kot nam to pripoveduje biblija. Zahvaljujemo se gosp. državnemu pravdniku za to zaplemba, zahvaljujemo se mu za veliko reklamo in zanimanje, katero je vzbudil za zaplenjeni listek. Prepričani smo, da bi bili ljudje sicer čitali črtico, kot se čita vsak navaden listek. Sedaj bodo pa opozorjeni gotovo prav vsi s posebnim zanimanjem čitali, kadar znova natisnemo »Velika noč« po interpelaciji. Če klerikalna »petrova skala« nima trdnejših pilotov, kot rdeči svinčnik gosp. cenzorja, ji ta pač mnogo ne pomore pred razsulom.

s **Velika noč na Stolu.** Stol je najvišja gora v Karavankah, obmejnem gorovju med Kranjsko in Koroško. Visok je 2229 metrov. Od Žerovnice je na vrh 5 ur hoda. O Veliki noči se je pripetila tu velika nesreča. Za praznike je priredilo 7 dijakov pod vodstvom profesorja dr. Cerka na Stol izlet. Ker je na spomlad hoja čez dan radi plazov nevarna, so odšli s postaje zvečer ob sedmih. Ko so prišli v goro, je bilo radi nastale nevihte vse pomrznjeno. Pri tem je vsled silnega vetra izpodrsnilo prof. Cerku, ki je tako nesrečno padel, da se je ubil. Dijaki so bili v veliki nevarnosti, da zmrznejo. Na srečo se je izletnikom pridružil učitelj Kunaver, ki je s svojo vstrajnostjo mladeničem rešil življenje s tem, da jih je z največjim naporom spravil v Prešernovo kočjo. — Pogreba nesrečnega profesorja dr. Cerka, kateri se je vršil na velikonočno nedeljo popoldne v Ljubljani, se je udeležilo 8 do 10 tisoč ljudi.

s **Denar na svetu vse velja,** tega mnenja so večinoma vsi ljudje. To mnenje je postalo že naravnost narodno-gospodarsko pravilo. Toda gospodarske krize zadnjega časa so nas temeljito podučile, da je to mnenje predsodek. Videli smo, kako so propadali ali pa vsaj hudo omahovali zavodi, ki niso mogli tožiti radi pomanjkanja denarja. Izkazalo se je, da je prva stvar, najvažnejša stran vsakega zasebnega in javnega podjetja **človek**, in da šele **človek daje denarju pravo vrednost.** Denar postane šele v **pravih rokah** ono mogočno orožje, za katero se ga smatra po navadi splošno. Denar v nepravih rokah pa ostaja **mrtev, če ne postane še celo škodljiv.** Zato moramo posvečati Slovenci več pozornosti, kot doslej, vprašanju, kakšnim osebam izročamo svoja največja podjetja. Od kakovosti vodstva je odvisno procvitanje in napredek podjetij. — Popolno zaupanje lahko vživa zavod, čegar vodstvo sestoji iz članov, ki so zaupanja vredni, ki so dokazali z lastnimi uspehi, da so na pravem mestu, in katerih zasebna premoženja tvorijo jamstvo tudi za uspešno vodstvo zavoda, kateremu načelujejo. Tak zavod, ki ima krepko oporo v posameznih članih svojega vodstva, je »**Kmetska posojilnica ljubljanske okolice, reg. zadruga z neomejno zavezo v Ljubljani.** Na njenem občnem zboru so bili izvoljeni ponovno v **načestvo** sledeči gospodje: Predsednik **Ivan Knez, veletržec v Ljubljani;** podpredsednik **Andrej Šarabon, veletržec v Ljubljani;** odborniki: **Ivan Mejač, veletržec v Ljubljani, Josip Lenče, veletržec v Ljubljani,**

Anton Pogačnik, posestnik v Spod. Šiški. — V nadzorstvo so bili izvoljeni gg.: **Franc Jarc, veleposestnik v Medvodah, Avgust Jenko, hišni posestnik in pekovski mojster v Ljubljani ter Alojzij Vodnik, posestnik in kamnoseški mojster v Ljubljani.** — Že ta imena so nam zadostno pojasnilo o vspevanju »**Kmetske posojilnice, dokaz, da je zavod v pravih rokah** in potrdilo stare skušnje, da šele tisti zna dobro upravljati tuj denar, ki zna gospodariti s svojim.

o Ljubljanska okolica o

lj **Z Dolškega.** Minulega tedna se je drznil neki **osemletni fantek** oropati nabiralnik kapelice Matere božje in pobral ves denar. In kdo je ta fantek? Čujte, sin največjega prijatelja g. Rihtaršiča, s katerim sta ob volitvi občinskega odbora agitirala vse dni in noči in ki sta v oni usodepolni noči oblazila vse hribe, kot kaka rezarja. Drugi sin je pa že tudi predsedel v ječi radi tatvine. Pregovor pa pravi: »Jabolko ne pade daleč od drevesa!« In menda je res tako. Take in enake zaupne prijatelje ima nadebudni Janez. To je tisto ubogo, verno ljudstvo. G. župnik naj vsadi te cvetke v vrt svojega srea, goji in krepi naj jih — in zrasli bodo pravi »**Mačohi**«. Na drugi strani pa stoji tisti »**kristjan**«, ki v petek s **Katreo** — zalo deklico odira brez usmiljenja kure. Ali so šli očka iz Osredka že kaj pometat okoli Starega trga?

lj **Sv. Helena.** Velika sobota je. Ljudstvo, kakor po navadi, se je podalo v cerkev k procesiji, katero sta pa morala stražiti dva orožnika. Čudno, da se še vojaštva ni pozvalo. Stari možje in ženice so se temu zgražali in čudili, da kaj takega ne pomnijo. In kdo je temu kriv? Odgovorite si sami. Bandera so nosili tisti opuljeni Čuki, radi katerih sta mogočni Rihteršič in vsegamogočni Francelj potom glavarstva pozvala orožnike na stražo. Bandera jim je pripenjal novoizvoljeni župan, ki je čakal 35 let na to čast; letal po stopnicah kakor opečen maček, klical, trkaje se na svoje presvitile prsi: »Mi smo mi — hvala bogu, da smo sedaj zato!« Oh, Francelj, jaz pa mislim, da bog v nebesih prav malo pomni, ali čisto nič, kdaj si bil ti za župana izvoljen. Ali misliš, da te imajo ljudje res kaj radi — niti tvoji sorodniki te ne marajo. Ja, t'ku je na svet! Strahovito so se pa Čuki blamirali, ravno sredi pota, pokazali so svojo moč in — zagrmela je zastava v zeleno pšenico. Toda župana, blaženega Francelja, ni bilo na pomoč. Pustil je blamirane Čuke v zeleni pšenici z zastavo vred. To že tako pride, če so pri banderih taki fantje, ki cele noči vasujejo, in kakor je bilo že enkrat treba, enega skozi okno napoditi. To so sv. Orli. Čuje se tudi, da se bo vendar eden teh sv. Orlov usmilil divne krasotice, vitke, mične rdečelične Katre, hčerke nezmotljivega Francelja, da ne bo zastoj vedno zdihovala po možilu. Tudi te je bilo slišati na Vel. soboto pri procesiji. Mesto, da bi takšne »svetnice« molile,

so se pomenkovale vso pot in menda kateri Čuk je najbolj fejš! O, saj fejš so vsi. Vsa čast in slava župniku in Franciju!

Iz Kamnika pri Preserju. Na Vel. soboto zjutraj ob 3/48. je začelo goreti v Kamniku, in sicer sta zgorela dva kozolca in dva škednja. Škoda se ceni okrog 4000 kron, ki je deloma krita z zavarovalnico. Prihitele so na pomoč občinska brizgalna s Preserja in prostovoljni gasilni društvi iz Podpeči in Notr. goric, katerim se je zahvaliti, da se ni ogenj razširil naprej. Kako je ogenj nastal, ni znano, pač pa se sumi, da je požar nastal tako - le: Po stari šegi kadijo na Vel. soboto okrog poslopj z žeganim ognjem in tako je padla gotovo po nesreči kaka iskra iz lonca, v kateri je bil žegan ogenj na slamo, ki se je potem vnela. — Lahko se je tudi zgodilo, da je padla iskra kakemu otroku od gobe, ko se je vračal iz cerkve domov z žeganim ognjem. Dobro bi bilo, da bi se ta navada odpravila, kajti otroci, ki nosijo ogenj domov, mahajo z gobami po zraku in čuditi se je, da se še več nesreč ne zgodi. Papež bi pametneje storil, ako bi namesto praznikov odpravil te stare velikonočne nevarne navade. — Žalostno je, da se ni pri nas, kjer se tolikokrat požarne nesreče dogajajo, nič storilo, da bi se ustanovila požarna bramba.

Več vaščanov.

d Iz Tomišlja. Neki dopisnik se baha v »Domoljubu« št. 14, kako da so pri občinskih volitvah v Tomišlju sijajno zmagali klerikalci. Da, zmagali so, pa jako trdo je šlo. V prvem razredu so jih samo cerkve in mežnarije rešile. Sami klerikalci priznavajo, da so vsi boljši, premožnejši posestniki v naši občini odločno napredni možje. Tudi se piše v »Domoljubu« o vrlem županu Svetetu. Vprašam te, dopisnik, kaj pa ima za ene vrline naš župan? Kaj ne, da to bo že ena, da je jako »olikan« človek napram svojim političnim nasprotnikom. Druga bode ta, da je lansko leto, ko je dobil podporo za popravo struge Iške, tako vodil vse delo, da je prva večja voda podrla polovico njegovega dela. Torej je takorekoč denar v vodo vrgel. Dalje piše dopisun o nekem, nam neznanem doktorju in Fr. Šviglju, češ, da sta pomagala pri volitvi. Hvala Bogu, nam ni potreba nikogar, dobro bi pa bilo vam vsaj enega bolj olikanega in izurjenega človeka za v volilne komisije, kot je tisti vaš pristaš, ki še vseh številčk ni poznal. Res velika revščina vlada v klerikalnih glavah. Piše se tudi v »Lažiljubu«, da Hacin in Župec ne bosta v občinskem odboru. Jaz pa vam rečem: takoj pri prihodnji volitvi. Le pomisli, ti Lukcov Tone: pred dvema leti ste imeli samo dva nasprotnika, pri sedanjih volitvi pa čez polovico boljših posestnikov. Ne bo dolgo, ko ne boš več kričal po vasi: Mi, mi, mi! Jaz sem župan! Le sedaj se še potrka na svoje klerikalne prsi, ko si se toliko navžil farske surovosti, da se ti že tvoji lastni pristaši posmehujejo. Prevzvi-

šenemu škofu Jegliču bi pa svetovali, da ti podeli kako posebno priznanje, kajti zaslužil si je, kajti z Jožetom ne bi hotel niti Grumov Tone bandera nositi. Toliko ponosa ima gotovo. Na vaše vabilo, da bi Hacin in Župec postala vaša pristaša, vedite, da k stranki, v kateri so ljudje taki kot je župan Svete, nikakor ne moreta pristopiti. Vzrok temu je pa čisto enostaven. **Hacin kakor Župec sta sama svoja gospodarja, ne stojita pod komando svojih žena.** Tako kot je nekje v Tomišlju, ko ima žena prvo in zadnjo besedo v hiši.

Eden, ki mu je znano.

Belokranjske novice

bk Poziv na Slovensko Ljudsko Stranko! Nemudoma se naj zgradi cesta čez Tančo goro v Pojane, od Vinice v Preloko in iz Planine čez Talči vrh v Črnomelj, ter vodovodi za vso Belo Krajino, kjer jih še ni. S temi obljubami ste dobili mandat, sedaj zahtevamo izpolnitev obljube, ako ne, sledijo nezaupnice. Obljubili ste tudi most v Gribljah, ki je nujno potreben. Zahtevamo izpolnitev obljub, ako ne, je S. L. S. stranka lažnjivec in sleparjev, ki si je s praznimi obljubami prisleparila mandat.

Kmečki volilci.

bk Loka pri Črnomlju. Tudi mi moramo nekoliko sporočiti iz naše vasi Loke pri Črnomlju. Naši klerikalci so imeli žalostne velikonočne praznike, strahovito jokajo, solze padajo kot orehi debele, ker niso v odbor prišli. Jože je šel s svojim hlapcem v lozo in gospodar je v potok padel; ni dobro videl od solz ta klerikalec in ga je hlapec nazaj peljal ter je 8 dni ležal. Ravnotako je Janez mislil z novega mosta skočiti v vodo od žalosti in joka. Dragi bralci, Janezova žena je imela strašne sitnosti, pokleknila je pred njega, da naj se obrne na liberalsko stran, da bo potem v odbor prišel. Bog obvaruj, da bi si življenje končal, s poštenimi ljudmi hodi, pa ne norce brit. Prav je imela! Z ljudmi bodite, pa ne s klerikalci, pa bo vse dobro. Živio!

o Dolenjske novice o

d Vače. Naš trg je slovel po vsej Sloveniji zaradi svojega božjega groba, ki je imel neprecenljivo umetniško vrednost. Od daleč so ga prihajali ljudje gledat. Celo kak tujec je prišel na Vače, da si je ogledal umetniško delo. Dragocenega božjega groba ni več. **Veliko soboto je ves do tal pogorel.** Nikdo ne vgame, po čegavi krivdi. Ljudstvo ima kakih 8 do 10 tisoč kron škode. Za to škodo se ima Majdiču zahvaliti. Majdič je malo pred Vstajenjem na trgu kazal ljudstvu svoje čuke. Vsi klerikalci so pozabili v cerkvi na molitev ter so drli gledat Majdiča in njegove čuke. V tej zmešnjavi je neki klerikalec ubil svetilko v božjem grobu. Olje se je razlilo in naenkrat je bil ves božji grob v plamenu. Majdič in čuki se pa poskrijejo. Božji grob niso mogli več rešiti. Gasilem se je posre-

čilo rešiti cerkev in trg groznega požara. Vskakemu je jasno, da so klerikalci požrli največjo krasoto našega trga. Majdič nam je prepovedal s prižnice, da ne smemo nič govoriti o božjem grobu in njegovih požigalcih, ki so nam tudi procesijo požrli. Naš list pa bo vedno povedal resnico, če je Majdiču prav ali ne, ker mi le resnico ljubimo.

d Tržišče. 13 mladih čukov se je zleglo v Tržišču. Naš župnik je ustanovil orle, pa kaj orle, nekaj nedoraslih šolarjev in pa že poprej imenovanih oberčukov. Ker pa imenovana družba nima beca za »unefurmo«, zato je napravil župnik pustno nedeljo neko otročjo igro, da bi tukaj nabral za te čuke denar za kroje. Pa se mu je slabo obneslo, dobil je samo 17 kron, torej premalo, in desetkrat premalo. Župnik kot usmiljen »samarijan« kupil bo sam za te male čuke obleke, tako, da bodo ti otroci mesečno po eno krono nazaj plačevali. Kje bodo tedaj otroci dobivali denar? Ali ni to izkoriščanje ljudstva? Poznam naše revno ljudstvo, posebno moža pri 70 letih, ki si ne privoščijo v svoji veliki starosti boljšega použitka nego močnik in krompir, in bo moral plačevati za svoja dva sina ta novi brezpotrebni davek, ni le to v nebo vpijoče? Jermanov dolgi Janez je nekje v Škocijanu dobil orlovsko obleko na posodo, da se je kazal kot prvega oberčuka po Tržišču — in glejte: — Ko se bode čukarija zlegla — brž bo župnik s prižnice oznanil — da bode igra spet otročja — nabirala za čuke mlade — saj uči vas naša sveta vera — kar učimo se raz lece — pustite kofe, vince tudi — tabak potrata je ta zlodi — obleka, lišp, to je hudobno — za kmečki stan to ni lepo. — Le kruhek zmesen naj bo dober in voda, močnik je tvoj tek. — Saj sveta vera to uči — da nosi svoje premoženje — v cerkev — to je tvoje učenje. — Če bral boš svete časopise, — postal boš »mož«, kar zdaj še nisi: — cikmušter ali predsednik — lahko tudi farski podrepnik.

Vsevedež.

d Iz Tržišča. Po naši okolici se že delj časa klati neka tatinska druhal, ki krade vino po gorah in tudi po vaseh vse kar ji pride na vrsto. Orožništvo, pozor — to je bolj važno, kakor kolo (brez cikle!

d Iz Dobropolj. Pogovor marinarice Majde in čuka Pavlihe. Majda: No, gospod Pavliha, kam nas boste pa v nedeljo povabili? — Pavliha: I, sej vejš, v dvorano, ponavadi, tam je najbolj za tiste, ki iščejo ljubezni. — Majda: Vejš, tam bi bilo rajš lušno, ako ne bi bili nekateri orli tako nadležni. Zadnjič mi je eden kar pod kirklo zlezal. — Pavliha: To ni nič čudno, saj vejš, zdaj se tiči pariyo, zato si pa iščejo gnezda, zato pa ne smeš zamerit, moraš priti, zato pa, ker bo ta igra za cerkvene potrebe. — Majda: Ja, naš kaplan so pa res kunštni, včasih so oznanjali ofer za cerkvene potrebe. — Pavliha: Tisto je po

starem, ne nese več, pa je bolj prijazno v dvorani, kakor pa, če greš k ofru. Majda: Ti si prav tak, kakor vsi orli. Pa še nekaj sem te pozabila vprašati, zakaj tebi pravijo Pavliha, sej nej tako imenitno? — Pavliha: Še sam ne vem, kako sem dobil ta naslov. Enkrat v šoli mi je padel dežnik, pa mi je rekla učiteljica: kaj nosiš ta marla kot Pavliha? — Majda: Jaz ti bom pa pravila ta mali kaplan. — Pavliha: Pst, pst, tamle gre dopisnik »Slovenskega Doma«, naji bo gotovo noter pritisnil.

d **Muljava.** »Lažiljubov« dopisun se je pa hudo znesel nad dopisnikom »Slovenskega Doma«. On pravi, da sta mu znana tista dva tiča, kako pa da jih nisi takrat poznal, ko si podpora delil? Pa saj vem, saj podpore ni nobeden toliko potreben, ko ti, gospod župan. Nadalje praviš, da bi šla k Jošku na Krko, da bo on za podporo poskrbel. Ko bi ti kaj krščanskega uma imel, bi te bilo lahko sram, sedaj te pa ni, kakor vidim. Praviš, da je Jožek fest fant. Boljši je kot ti. Praviš, da ima frak. Ali si mu morebiti posodil zanj, ko te tako v oči bede? Frakeljčke pa tudi ti rad prenašaš in tišto blagoslovljeno vodko od Tička. Vsak tiček, ki visoko leti, se nizko vsede, tako se še tudi s teboj lahko zgodi.

Bolj veren, ko ti.

d **Radeče pri Zidanem mostu.** Naša čukarska muzika je napravila v torek na praznik sv. Jožefa izlet na Kal v šentjanski fari. Na noč so šele prišli ti »nadarjeni« muzikantje, ker so nočni tički. Tam so godli, pili, peli in plesali, da je bilo veselje gledati »katoliški svet« tako razposajen. Kapellmeister Hiersche je menda pozabil zakleniti »trempete« in tako so šle po svetu oznanjevati slavo radeške čukarske filharmonije. Če bi jih František slišal, gotovo bi odslej bolj pazil na milodonečo bando, da bi imeli svoje skušnje v Gutmanstalovem mlinu, kakor doslej in se ne producirali po drugih farah, češ, za kmeta je vse dobro. Škoda, da nimajo še šentjanski čuki »bande«, mogoče bi jo primahali sem »špilat«. Pa kakor čujemo, je novi šentjanski župnik za vse sorte muske vnet in bo mogoče ustanovil »Odsek evilečih in škripajočih čukov«.

d **Št. Janž.** Ni vse zlato, kar se sveti, pravi stari pregovor. Ravno tako je pri nas z našimi katoliško naobraženimi fantički, katerim je učitelj in vodja župnik Bajec. Bilo je na dan sv. Jožefa, naši »dični« orli so šli z župnikom v Mokronog, baje na neki dekanijski mladeniški shod. V večini se jih je udeležilo iz Št. Janža, ki so pa menda samo trije. Proti polnoči se vračajoč, so šli na godovanje — kakor nekateri hudomušneži pravijo — k »Flosarju«, Hribčevem atetu v Koluderje. Da je bil tudi Bajec zraven, se razume. Svit dneva se je jel približevati in udarili so jo vsak na svoj dom, kjer so od obilo zavžite pijske prav sladko zaspali. Joško, po župniku izobražen, katoliški orel, pa nikakor ni mogel zjutraj na skednju postelje zapu-

stiti. Oče in mati sta ga klicala in mu rekla: Če misliš cele noči okoli flankirati, podnevi pa spat, pojdi raje od hiše! In kaj je odgovoril ta vzor-mladenič? Bom že šel, primojkršenduš, samo vaj, stara hudiča, bom še prej premlatil in kosti zrahljal. Jako lepa in fina katoliška vgoja, kajneda, gosp. Bajec? Čukom in neki dekliški zvezi služi stara šola v zavetišče, kjer lahko dan za dnevom in tudi pozno v noč pasejo svoje poželjive oči drug nad drugim. Gospod Bajec! Pazite, da ne bo nehote dobila ta stara šola prej ali slej ime »čukarska fabrika«, bodi si že v tem ali onem kolenu...

d **Št. Janž.** Zanimalo bo gotovo bralce »Domoljubove«, kako zna župnik Bajec kmetom, zlasti svojim kimavcem, privočiti kaj boljšega. Tako se je vršil med njim in nekim kmetom sledeči pogovor: Župnik Bajec: Ali imate kaj vina? — Kmet: Mam en man. — Bajec: Dajte vino prodati, denar pa cerkvi dajte, sami pa »pinko« pijte. — Kmet: Mam premau, dab pradaju. — Proti sosedom se je kmet pa jezil: Bom jaz »pinko« piu, pa tako tarpu...?! — Najbrž bi Bajec rad sam vino pil, ker si ga jako rad čez mero privoščil. Zadnjič je bil na nekem godovanju in se ga je tako napil, da je vsled tega za njegov koleselj pretežak postal, kar je bilo posledica, da se mu je med vožnjo popolnoma čez pol prelomil. — Lep in dober katoliški župnik!

d **Št. Janž.** »Domoljub« dolži nadučitelja gosp. V. Breeta, da on dopisuje v »Slovenski Dom«, pa jo je to pot presneto slabo pogruntal. Dosp. Bree še ne ve ne, kdo dopisuje in kako bi potem mogel biti v kaki zvezi z dopisi v »Slov. Domu«. Če je gosp. Bree miren naprednjak, kdo ga more siliti, da bi tako razgrajal kot kričeči župnik Bajec. »Domoljub« mu predbaciva tudi, da vozi svoj liberalizem v zaprtem vozu. Kakopa! Kdo pa zamore tako neotesano razsajati kot Bajec in kak Štrajhar? Miren človek je vedno ljubljn in tako je nam priljubljen tudi gosp. V. Bree. Če pa hoče tista ljubeznjivost, ki se v »Domoljubu« repenči, vedeti, kdo dopisuje, pa naj plača 500 kron v prid Ciril-Metodovi družbi in dopisnik se bo sam izdal. — Opomba ured.: Gosp. nadučitelj Bree ni dopisnik »Slov. Doma«.

d **Št. Janž.** Od 28. aprila do 4. maja bo pri nas misijon, pa zakaj? — V pridigi na velikonočni ponedeljek se je Bajec pritoževal, da ga neki »fantalini« nočejo kot lastnega župnika pozdravljati, kar je protiversko. Ker je Bajec zelo častihlepen in bi rad menda, da bi mu farani roke in noge poljubljali, bo dobil za časa misijona juzuite, da bodo farane in tiste fantaline v to pripravili. — Častilakomneži niso še nikoli veliko časti želi, pa jo tudi Bajec ne bo! — V nedeljo, dne 14. t. m., nas pa zopet namerava obiskati »rdeča brošura«. Vse podrobnosti bomo točno poročali.

d **Iz Št. Janža.** Naš gosp. župnik Ludovik Bajec je nosil sveto rešnje telo v

rokah pri procesiji. In je pod Repovževo hišo na cesti vpil na farane, da so barabe in barabe, in zopet, ko je prišel od procesije pred Repovžovo gostilno, je dvakrat zavpil na tam stoječe ljudi, da so barabe in barabe. On je pač mislil, da velikonočno alelujo poje. Nikdar v svojem življenju še nisem slišal kaj takega, da bi duhovnik, ki drži v rokah sv. rešnje telo, zraven svoje farane z barabami zmérjal. Mi farani obžalujemo, ako se ne bo župnik Bajec v svojem zaničljivem obnašanju poboljšal, ker drugače bomo sodnijsko postopali. Zraven je bila tudi Marijina družba, cela kompanija. A žalibog, te se sramujejo od zunaj nositi svetinje. Ko so šle iz cerkve, so jih hitro ena za drugo v žep pomaknile. Res, lepa Marijina družba je to! Sedaj vidimo, kdo je pol tiča, pol miši!

d **Iz Št. Jerneja na Dolenjskem.** Mnogokaj se je že pisalo v vaš časopis »Slovenski Dom« iz naše fare, a tega menda še ne, da nekateri starši uče svoje otroke pozdravljati mirne in poštene ljudi, ki se ne vtikajo v politiko in se vsikdar ne ravnajo tako, kakor komandirajo gospodje iz farovža, z »liberalci«. — Ta pozdrav znajo zlasti v največjem čukarskem gozdu v vasi Šmarji. Klici: »ijberalci« so se slišali na velikonočni ponedeljek popoldne nad mimoidočimi. Otroci, komaj pet let stari, znajo ta pozdrav! Namesto, da bi starši svoje otroke podučevali molitvice, jim vcepljajo že sedaj, v nedolžna srca, seme sovraštva do svojega bližnjega, in to najbrže, ker so preveč nahujskani od gg. duhovnikov. Lep pozdrav kuščanske mladine! Gospodom duhovnom pa svetujemo, da če so res pravi Kristusovi namestniki, naj ljudi, starše, opozore na tisto sveto zapoved, ki se glasi: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe,« ako pa tega ne bodo izpolnjevali, jim tudi več ne bomo verjeli, da so namestniki božji. — Miruljubitelj.

Zaplenjeno.

Zaplenjeno.

d Raka. V 14. številki »Slovenskega Doma« se je g. dopisnik z Rake zopet enkrat obregnil ob mojo malenkost. Njegova »buina« fantazija pogreva o meni razne izmišljotine. Poleg drugih grehov mi očita, da bi bil jaz neznansko rad župan na Raki. Kaj takega meni niti v sanjah ne pride na misel. Pač pa je res, da sem, ko je več odbornikov napram meni reklo, da bodo v slučaju, če bi stari župan gosp. Šiška zopetne izvolitve ne sprejel, volili mene, odločno izjavil, da tega mesta ne prevzamem pod nobenim pogojem in da raje takoj odložim odbornišvo. Naj bi g. dopisnik raje omenil one županske kandidate, ki so lazili okoli odbornikov in jih prosili za božjo voljo, naj jih volijo županom ter so jim v slučaju izvolitve obljubljali celo nagrado. Gosp. dopisnik jih prav dobro pozna. Očita se mi dalje, da je gosp. Šiška župan samo na papirju, v resnici pa županim jaz, moj »iskreni« prijatelj gosp. Bon in tukajšnji g. župnik. — Kolikor jaz g. Bona poznam, se briga on le za svojo kupčijo. Sicer je pa g. Šiška toliko zaveden in samostojen mož, da se kot župan ne pusti komandirati ne od župnika, niti od koga drugega. Da je g. Šiška župan samo na papirju in da jaz mesto njega županim, očitalo se mi je od gotovih »prijateljev« že celih deset let, torej ves čas, kar sem bil tajnik tukajšnje občine. Zato sem tudi tajništvo pred letom odložil. Dopisnik trdi dalje, da sem eden glavnih tukajšnjih klerikalcev, obenem pa trdi v isti sapi, da nimam med tukajšnjimi klerikalci nobenega vpliva. Jaz mislim, da sem zato še vseeno lahko naprednjak, če tudi ne ubogam slepo par ljudi, ki niso za nobeno pametno politiko, pač pa samo zato, da se dela združba med ljudmi. To se posebno vidi pri raznih občnih zborih in veselicah tukajšnje Ciril - Metodove podružnice, ko ni nikdar nobenega izmed kričačev blizu, temveč se celo agitira zoper podružnico. Da se to dela od ljudi, ki imajo naprednost in narodnost vedno na jeziku, torej od ljudi, od katerih bi to človek naj-

manj pričakoval, je gotovo žalostno. Razumljivo je, da je meni kot predsedniku podružnice s takimi elementi vsako prijateljsko občevanje nemogoče.

Franc Drnovšek.

d Sv. Lovrenc. Sklicujoč se na § 19. tisk. zak. z dne 17. decembra 1862, d. z. št. 6 ex 1863, zahtevam z ozirom na dopis, objavljen pod zaglavjem: »Št. Lovrenc« v št. 13. Vasega lista, da sprejmete v zakonitem roku nastopni popravek: 1. Ni res, da sem nagovoril neko dekle, da je naložila vse premoženje v »Čebelici«, res pa je, da nisem nikdar nobeno k temu nagovarjal. 2. Ni res, da sem med boleznijo izročil knjižico bolnici in so iz »Čebelice« lezle krone, res pa je, da je bolnica sama izročila knjižico sestri Franci, kakor je dokazala zapuščinska obravnava, res je tudi, da je za časa poldrugoletne bolezni vzdignila 190 K. 4. Ni res, da je po smrti bolne vprašal nek sorodnik, kje je denar, res je pa, da me nobeden ni vprašal. 5. Ni res, da sem rekel: reva je v bolezni vse porabila, ostalo je le 560 kron, te je pa rajnica radovoljno darovala cerkvi, tega pa ključarjem ni treba vedeti, ker ima on, župnik, vse na papirju zapisano, res je pa, da tega nisem nikdar rekel, res je, da je zapustila veliko večje premoženje sorodnikom, res je volila cerkvi 200 K, res je dotični znesek pravilno vpisan v župniškem blagajniškem dnevniku in v hranilnici naložen. — V Št. Lovrencu, 31. marca leta 1912. — Anton Oblak, župnik.

d Sv. Lovrenc. Radi gorenjega popravka smo se obrnili v Št. Lovrenc, odkoder se nam poroča: Dopis iz Št. Lovrenca radi Oblaka je v celem obsegu resničen. Janez Kaferle, kateri je podal snov za omenjeni dopis, je bil zdaj vprašan še enkrat, koliko je resnice na dopisu, je izjavil: da pred sodnijo lahko dokaže resnico dopisa. Na župnikov popravek pa je dal sledeča pojasnila: Župnik je nagovarjal umrlo Ano Kaferle in njega tudi, da naj dvigne, takrat v napredni posojilnici naloženi denar ter naj ga da v farovško posojilnico. Umrle Ana je izročila hranilne knjižice župniku Oblaku, on je dvignil denar iz napredne posojilnice ter naložil denar ne v farovški posojilnici, marveč v »Čebelici«, in ji izročil dve knjižici iz »Čebelice«. Torej še hujše kot samo nagovarjanje. Dalje, da ne ve natanko, kje so ostale knjižice po smrti Ane, pri zapuščinski obravnavi pa se je pokazalo nekaj zelo sumljivega. Sestra Franca, ki je služila dve leti v farovžu pri Oblaku, je šele na grožnjo notarja pokazala knjižico. Notar je namreč rekel, da bode od župnika zahteval knjižico na zahtevo Janeza Kaferleta. Oblak pravi, da ga nihče od sorodnikov ni vprašal za denar, vprašal pa ga je brat Jože. Kar je bilo denarja naloženega v »Čebelici«, ni od sorodnikov nobeden drugi nič dobil, kakor samo sestra Franca. Pred bratom Jožefom je rekel Oblak, ko ga je ta vprašal, kako da ne vedo o volilu sestre Ane nič cerkveni ključarji, da jim tega ni potreba vedeti, ker ima tako on vse zapisano.

d Iz Turjaka. Okrajno glavarstvo je ugovor zoper občinsko volitev zavrnilo in včeraj

smo imeli volitev župana in starešinstva. Naša občina spada pod štiri župnike in vsi štirje so bili svoječasno napeli vse moči, da bi bili spravili v naši občini svoje kimavce do veljave. Ampak vse zastoj! Zmagala je prava ljudska volja in ne farovška. Tudi z ugovorom so se le osmešili. Pri včerajšnji volitvi je bil soglasno izvoljen za župana dosedanji obče priljubljeni župan gosp. Jernej Žužek, za prvega svetovalca pa gosp. Josip Kožar, oba iz Turjaka, za ostale svetovalce pa so izvoljeni sledeči gg.: Franc Levstik, po dom. Samovčev iz Mal. Lašč, France Usnik z Gradeža, Janez Grebenc, po dom. Puščak iz Mal. Lašč, Anton Peterlin iz Doščakov in Alojzij Gradišar iz Rašice. Kakor imena pričajo, so prišli v občinsko starešinstvo sami pogumni, odločni možje, ki bodo znali s svojo glavo misliti in ne bodo iskali svetov po farovžih. Značilno je pa posebno še to, da bi se sedaj novemu županu prilizovali nekateri ljudje, ki so mu poprej le poena pod noge metali. No, njih trud je zaman, Žužka ne bodo vjeli.

o Gorenjske novice o

g Iz Češnjice, okraj Brdo (v Črnem grabnu). Pri nas smo imeli starega in sitnega župnika, preč. gosp. Fr. Kepica, pa ga je ljubi Bog k sebi poklical. Nato smo dobili novega župnika, po imenu Pavel Perko. Kakšen je ta Perko, se moramo malo več pomuditi. Vem, da bo mož grozil, kakšen greh je, čez duhovnikove slabosti pisati, ali pri nas je mera polna, zato je treba vse zvijače, katere ta mož tako dobro razume, natančno obelodaniti. Rajniki gosp. župnik je rad ob nedeljah ostal s svojimi ovčicami v cerkvi do $\frac{1}{4}$, pa tudi do pol ene popoldne, to je težko delalo ljudstvu, zato so godrnjali sto in stokrat. O, novi župnik Perko nam je pa tako lepo postregel, ob $\frac{3}{4}$ ali pa zadnji čas šli smo ob 11. uri iz cerkve. Rajniki župnik je svoje pridige posnel iz »Slovenca«, kadar je pa bil v »Slovenca« daljši članek, ga je pa tudi kar prebral na prižnici, ker mož ni imel posebnega talenta na spominu, je »Slovenca« kakor sveto pismo nosil na prižnico. Novi župnik je liste in časopise opustil ter pridigoval samo o istem evangeliju, kateri je na isti dan spadal. Vse je bilo veselo in srečno nad to »gnado« češenjske fare. Ali to ni in ne bo dolgo trpelo. Župnik Perko je zvit mož, on je dobro vedel, kako se to godi in kako se mora kmeta potegniti, kada se ga potrebuje. Cerkev in farovž bila sta v jako slabem stanju, treba bi bilo oboje popraviti, zato je župnik prekanjeno na pošten način se obnašal ter pravil, da ne pozna politike. Vsa fara je bila vesela — srečna, vse je začelo tlako delati in na korist te sreče, da so dobili Češenjčani tako »fejst« fajmoštra, so možje vse kote pometli, eni pa so si še izposodili, da so zložili toliko, kolikor je župnik zahteval denarja, za popravo

cerkve in farovža. Že je bilo delo končano in župnik je postal drugačen. Pri volitvi je zahteval svojo stranko in župana takega, da ne bo znal ne pisati ne brati. Kar si je želel, to je tudi dočkal, a poleg tega je prišel na nekatere odpadnike. Spoznala ga je cela fara, samo to je, da se eni nadejajo, da bo boljši postal, drugi pa zopet so taki, da se ga res boje. Sedaj je nekoliko boljši, ker bo začel po svoji glavi graditi skrivnostno hišo v Češenjskem grabnu, katero hišo nihče ne pogrunta, za kaj da bo. Župnik, če že zida za sebe, naj bi najel delavce in voznike. On oznanil: tlako, pa je — seveda ne sili nobenega; kmečki ljudje dobro vedo, kaj se pravi, če fajmošter oznanijo! Gorje mu, kateri ne bi šel, takoj je brezverec in še celo »liberalac«. Župnik Perko misli, da smo mi tako zaradi ljubega miru v taki revni hrubovski fari smo prisiljeni in primorani voziti župniku zastoj material za novo hišo, katere bo samo njega last. Kako so vpili, da je naša fara revna in uboga, pa gospod župnik, kateri je komaj drugo leto tu, že zida hišo, živi po baronsko in ta mala suha farica mu nese toliko, da mora imeti dve kuharici, obe mladi, lepi, kakor poje narodna pesem, zraven se vsi trije fino hranijo in oblačijo. Kuharici se razlikujeta tako, da nosi kuharica št. 1 tako vkrojen predpasnik, kakor imajo gospodje plašje, kadar je z leviti maša. Farani so se že navadili, da prebijejo po več dni brez župnika, če gre on malo na posete, kar ga gotovo tudi stane. Torej češenjska fara je res revna farica, samo na imenu, v resnici pa se pokaže, kako si tuji pomagajo. Za danes končam, drugič hočem popisati prijatelje župnikove ter kako zna župnik Perko svoje farane učiti, da se morajo krščansko sovržiti in črtiti. Ravno zato pri nas vera peša, duhovniki se trkajo na prsi: mi smo božji namestniki, v resnici pa vse to »tribajo«, kar je Gospodu Jezusu Kristusu najbolj nasprotnega.

o Notranjske novice o

n Nekaj iz trnovske občine. Občinske volitve so se tiho in mirno izvršile, tako, kakor ko hoteli sami gospodje. Čujte, kako modro so jo pogruntali. Stare odbor-nike, zanesljive, so vrgli, kakor je Sever, samo stari Mesar se ne da; vsi ti so iz Trnovega. Pa poglejte, vas Harije je gnezdo od klerikalcev; poglejte modrih volilcev v Harijah, kakor so poštenega, starega odbornika kakor je V., zvrgli, pa malega izvolili, tega ki je bistre glavice: Toneta Galetovega, ki je tako študiran, da niti ne zna štet od 90 do 100. Dragi bralci »Slovenskega Doma«, vam popišem še en resničen slučaj. Brihtni Tone je šel prosit gospoda v Trnovo, da mu posodijo sto goldinarjev; rečejo: dobiste, tukaj imate, štejte, samo še enkrat preštejte, ker znate, da denar se bode v knjigo vpisal in ga bo

treba gotovo enkrat vrniti in tudi od nje-ga obresti plačevati. itd. To se pravi, so mu nakladali pokoro. Vprašajo še tretjič: je prav? Pravi brihtni Tone, da je. Gospod pravijo, dajte sem denar, da ga jaz še enkrat preštejem. Ali vidite, da ni več kot devetdeset, ali vidite, kako slabo znate šteti, ker bi vi morali vrniti sto za devetdeset goldinarjev. Dragi bralci, poglejte kakšne učene gospodarje imamo v trnovski občini. Gorje ljudstvu pod trnovsko občino, dokler bodo taki gospodarili. Za sedaj toliko, drugič kaj več o tisti veliki al-možni, kako jo bodo pošteno delili.

Eden iz trnovske občine.

n Iz Hotederšice. V živo je zadel naš dopis v Sloven. Domu predzadnjič naše katoličane. Kar mrgoli hijen, zveri in drugih katoliških imen v zadnjem »Domoljubu«. No, hvala Bogu, mi jih ne bomo obkladali s takimi priimki, odgovoriti jim hočemo čisto lepo, prav po domače. Torej »Domoljubov« nežegnani dopisnik! Mi dobro vemo, kdo se je pritožil zoper volitve in prav dobro poznamo, čigava je pisava, katero smo videli pri c. kr. okrajnem glav-arstvu, če tudi je bil le ravniški mežnar podpisan. Kaj ne, gospodine, veljaki iz vaše stranke so se sramovali isto podpisati, zato vam je moral mežnar posoditi svoje ime. Komu se tedaj stolček maje? Dalje piše »Domoljub«: neke vrste hijene so trgale svinjske gnjati. Ej, gospod dopisnik, raje bi molčal, ali pa tudi povedal, da so tudi klerikalne »hijene« kradle in trgale, pa ne gnjati, ampak lepo dišeče kranjske klobase. Kaj hočemo, saj že sveto pismo pravi — ob mrhovini se zbirajo orli — klobase so pa še boljše, posebno kuhane. Gosp. dopisnik, nežegnani seveda, tudi glede orlov, kateri so se v cerkvi grdo vedli, ti lahko pestrežemo z imezi, a ker pa so se po zadnjem dopisu v »Slov. Domu« precej poboljšali in po višjem tucazu ne smejo več v zvonik, jih za enkrat še ne izdamo, ako pa le hočete vedeti, povemo pa prihodnjič. Samo to bi jim še svetovali, naj ne hodijo k »marinaricam« na Ravnik, ker gori so hudi petelini. Čudno se nam pa le zdi, naprednjake bi radi vse kar pokončali ter vse povsod sami gospodarili, kadar pa je treba denarja, takrat so pa le dobre tudi liberalne krone. Čemu se je po občini pobirala »ta smetana«, saj mora imeti cerkev dosti denarja? Pokojni gosp. župnik Sakser je pustil prihranka nad pet tisoč kron, za cerkven gozd se je dobila tudi večja svota, to naj se porabi najprvo, ni pa treba ljudi pritiskati, ker vsled lanske slabe letine so vsi bolj potrebni »sme-tane« kakor pa svetniki v cerkvi. X.

Ostali slovenski kraji

o Sv. Križ pri Trstu. Pevsko društvo »Skala« v Sv. Križu pri Trstu priredi dne 14. aprila ob pol 5. popoldne veliko veselico z raznovrstnim sporedom v prostorih g. Jak.

Maganje. Ker je to nanovo oživljeno društvo mnogim trn v peti, je želeli obilne udeležbe od strani zavednega občinstva. — Zatorej Križani, kar vas ni klerikalcev in njihovih podreptnikov, pridite vsi na veselico! Malenkostna nesorazumljenja naj se ob tej priliki pozabijo!

o Iz Amerike. Umrl je rojak Slovenec, po imenu Jakob Žerko v starosti 22 let. Bil je doma na Vačah pri Litiji na Kranjskem. Vzrok njegove smrti: ko se je dne 9. februarja peljal na vozu, se mu je konj splasil in se je voz prevrnil, on je pa s tako silo padel z voza da je bil na mestu mrtev. Lahka naj mu bo gruda tuje zemljice. — Dne 11. februarja je umrl zaradi naduhe Ivan Cero v šek v starosti 50 let. Tukaj je zapustil ženo in pet otrok. Doma je bil nekje na Čatežu na Dolenjskem. — Dne 5. marca je umrl Slovenec Ivan Slanič, tudi v starosti okrog 50 let; v domovini, nekje na Vipavskem, zapušča ženo, dva sina in eno hčerko. — Vsi ti navedeni so bivali v zadnjem času v Forest City. Vsem skupaj naj jim bo lahka tuja zemljica. — Želim vsem slovenskim narodnjakom vsele velikonočne praznike in jim kličem krepki Na zdar! — Josip Kristan 2239, L. Wood, str., Chicago, Ill. Amerika.

o Iz Amerike, Walkerville Montana. Dobili smo prošnjo iz vrhovske občine, da nameravajo kupiti nove orglje za farno cerkev sv. Ivana Evangelista. In tej prošnji smo se tudi dosti dobro odzvali z lepo svoto. Ker vrhovski občani večinoma bero »Slov. Dom«, zato ste prošeni gosp. urednik, da ponatisnite imena darovalcev. Darovali so sledeči po 5 dolarjev: Peter Žalec, Pavel Lovrenčič, Ivan Lovrenčič, Miha Žalec, Miha Barič, Pavel Madronič, Jure Brajdič, stari Jure Brajdič, mladi Franc Krupič, Pavel Filip in Peter Fortun; po 2 dolarja: Ivan Žagar, Jožef Brajdič, Jožef Vrbance; družine: Ivan Žalec 3 dol., Katarina Žalec, soproga, 2 dol., Franc Žalec 3 dol., Katarina Žalec, soproga, 2 dol., Peter Špehar 1 dol., Marija Špehar, soproga, 1 dol., Matija Levstik, 1 dol., Marija Levstik, soproga, 1 dol., Peter Medved, 1 dol., Kata Medved, soproga, 1 dolar; po 1 dolar: Matija Sutej, Jure Špehar, Miha Lesac, Franc Vržuh, Martin Kovačič, N. J. Lorko, Franc Adlar, Anton Panijan, Uroš Petrovič, Matija Medved, Ivan Osterman, Jožef Fugina, Ivan Plut, Nikolaj Kovačič, Franc Červan, Jure Žunič; po 50 centov: Karel Prop, Jožef Počervina, Ana Štajar, Ivan Skubic, Marija Mihelič, Jožef Balkovec, Jure Štefanič, Pijo Frankulin, Vaso Mandič, Jure Brozovič, Tomaž Grgurič, Neža Malenšek, Ivan Stegne, Jure Ivanič; po 25 centov: Štefan Mihelič, Anton Lesac, Mano Mufič, Ivan Gorše, Angleški dobrotnik. Skupaj 101 dolar 75 centov. Korespondenčni stroški 50 centov. Ostane 101 dolar 25 centov. To vsoto smo odposlali na pristojno občino Vrh v Beli Krajini. — Peter Žalec in Pavel Lovrenčič, nabiralca.

Prosveta

Kaj bomo brali?

Življenje je resno, kajti boj za obstanek je težak. Zaradi tega je pa človek časih tudi potreben razveseljevanja in razvedrila in sicer različnega. Bolj ko preminjamo način razveseljevanja, večji užitek imamo. Med najlepše užitke spada gotovo čitanje mičnih ali pa veselih povesti. Kdor ljubi šalo in smeh, kdor bi rad kaj prav prijaznega in veselega bral, ta naj si naroči povest »Prava in nepravi ljubezen«, ki jo je spisal Blaž Pohlin. Prav od srca se bo smejal in preživel pri čitanju te 287 strani obsegajoče knjige kaj lepe in vesele večere. Kdor želi to knjigo, naj pošlje Narodni knjigarni v Ljubljani 1 krono 80 vinarjev pa jo dobi po pošti poslano.

Sploh pa priporočamo Narodno knjigarno in kdor žele kupiti kako dobro knjigo, naj se kar na njo obrne in postregla mu bo hitro in dobro.

Priporočljive knjige.

V starih časih so bili na Kranjskem trije zelo znameniti samostani: eden je bil v Bistri pri Vrhniku, eden v Kostanjevci in eden v Zatičini. Najslavnejši, najmogočnejši in najznamenitejši samostan je bil vsekakor zatiški samostan. V ta samostan so vstopali odlični možje in opat zatiški je bil nekak mali kralj in eden prvih knezov v državi. Bogastvo samostana je bilo veliko in naravno je, da so se samostanci močno potegovali, kdo da postane opat. Samostan je doživel mnogo viharjev, a največji boji so v njem divjali v 15. stoletju. Tedaj je bil zatiški opat mož iz odlične plemenske rodovine, brezobziren in krut gospod, zatiralec kmetov, razuzdaneec in izkoriščevalec samostana. Velik del kranjskega plemstva je stal na njegovi strani in ščitila sja ga najbolj deželni glav in vdovela vojvodinja Virida, ki je stanovala blizu Zatičine. Zaradi opatovega dostojanstva in opatovih pregreh so se takrat vneli velikanski boji, boji med menihi samimi in med samostanom in med ljudstvom. Takratne razmere v samostanu, življenje menihov in gospode sploh, početje opata in trpljenje ljudstva, vse to je popisano v krasni zgodovinski povesti »Opatov praporščak«, ki je ravno izšla. Lepa, obširna knjiga je to, ki jo bo vsakdo čital z velikim zanimanjem in z velikim užitkom. Tako zanimiva je ta knjiga, da je nihče ne položi iz rok, dokler je ni do kraja prečital. Kdor želi to knjigo, naj pošlje s poštno nakaznico 2 kroni na »Narodno knjigarno« v Ljubljani.

Gospodarstvo.

Nekaj o kmečkih razmerah na Ruskem.

Petrograd, meseca grudna 1911.

Kmečki poslanci raznih strank v ruski dumi (ruskem državnem zboru) so se odločili pred božičnimi počitnicami za nenavaden političen korak. Mahnili so jo vsi skupaj k ministrskemu predknedniku in predsedniku državnega sveta s prošnjo, naj onadva pomagata, da bo hitro rešen zakonski predlog o »volostnih sodiščih«. Kmetom gre pred vsem za okrepitev te drobne samoupravne enotke (volost se imenuje okrožje, obstoječe iz nekaj vasi, ki imajo za reševanje skupnih zadev skupne organe, zlasti volostnega pisarja in starešino). Bili so tudi nekoliko v zadregi, kaj poreko o počitnicah doma, ko jih kmeta. Zato niso dolgo modrovali o teoretičnih tankovestnostih, če je to dosti kmečki volileci povprašajo, kaj so storili za »ustavno«, da prosijo predsednika gosposke zbornice za pospešitev zakonskega načrta; s svojim zdravim kmečkim realizmom se menili, da se nekaj mora storiti, pa so šli. Ministrski predsednik Kokovcev jim je odgovoril, kar jim je mogel odgovoriti, da je za to rešitev poklican državni svet. Predsednik državnega sveta, Akimov, zagrizen nazadnjak, jim je odgovoril dosti nevljudno, skoro jim vzela upanje, da bo ta predlog sploh rešen, ker je v državnem svetu baje mnogo članov tega mnenja, da ruski kmetje dosedaj še niso zreli za takšno stopinjo samouprave.

Napredni ruski časopisi so se nekoliko jezili zaradi tega, da se kmetje tako malo brigajo za »ustavne« oblike, in skoro privoščljivo poročali o ošabnem Akimovem odgovoru. Nazadnje so se pa vseeno razmislili stvar, in začenjajo odobravati priprosti korak kmečkih poslancev. To priča o napredovanju treznosti o premagovanju o napredovanju treznosti, o premagovanju teoretične nepomirljivosti ter doktrinarske formalistike, s katero si je posebno prva дума mnogo škodovala. Posebno kadeti (ruski demokrati) so se v tem oziru malo naučili od s vojnih skušenj tekom šestletne parlamentarne prakse. V prvo dumo so prišli temeljito podučeni o evropskem parlamentarizmu ter hoteli prenesti naenkrat zadnjo besedo Evrope na Rusko, kjer je vladala doslej toliko stoletij samo samovolja od zgoraj. Predsednik prve dume, človek globoke učenosti in krepkega značaja, Muromcev, se ni hotel poslužiti svoje pravice, da bi bil poročal carju osebno o toku političnih dogodkov, temveč je hotel, da bi ga car sam poklical, kot je to v Evropi ustavna navada. Med tem ko so kadetje tako modrovali o trdnosti v ustavnih nače-

lih, je one gospode zgoraj minul strah pred njimi in so si uredili vlado brez njih. Z malimi popusti bi bila mogla tedaj napredna večina dume rešiti mnogo dragoce- nih pridobitev ruske revolucije, katerih danes pogreša. Njeno zvestobo napram evropskim ustavnim načelom komaj kdo oceni, ker malokdo ta načela pozna. Tako niso rešili niti oblike, niti stvari.

Ravnanje kmečkih poslancev je vzbudilo mogočen dojem vkljub ne preveč vijudni odpovedi Akimovega. Naj že bo stvar kakor hoče, vendar se ravno v višjih krogih zelo zanašajo na ruskega kmeta in bi si ga ne ujezili radi. V našem slučaju so nastopili pred vsem kmečki poslanci s strani desnice (konservativci, vladinovci). Na te se je pa treba še bolj ozirati, sicer izgubi vlada zadnjo oporo. Pred revolucijo so imeli ti krogi sicer večje zaupanje do kmeta, kot je imajo dandanes. Pred revolucijo je bilo tudi v vladnih krogih ukoreninjeno mnenje slavjanofilov (stari konservativni vseslovani), da je ruski kmet konservativen stvor, ki se briga samo za boga in carja, časti pravoslavje in samodržstvo in ki je nesposoben za revolucijo. No, revolučno gibanje, ki je vzbudilo v kmetih upanje na pridobitev zemljišča, je pa pokazalo, da so tudi ruski kmetje skoro takšni revolucijonarji, kot mestni proletarijat. Staro zgodovinsko poročilo o kmečkih vstajah za časa Stenka Razina in Pugačevga je zopet oživelo. Cela Rusija se je zasvetila v požaru plemskih dvorcev. Koliko 100.000 ljudskih življenj je veljala udušitev tega upora, tega zgodovina ne izve nikdar. Kazenske ekspedicije so vršile svojo nalogo goreče in brez usmiljenja. Kot ponavadi pri ukrutnostih, so se tudi v tem slučaju posebno odlikovali Nemci. Najkrvavejše je baje »pomirjalo« vojaštvo v pobaltiških provincijah, kamor so bili poslani polki, kjer so bili častniki iz rodbin nemških pobaltiških plemičev.

(Konec prihodnjič.)

gs Stiki čeških kmetov s francoskimi. Češki kmetje prirede podučno potovanje na Francosko. Najpred si ogledajo največjo kmetijsko šolo na Francoskem v Grignonu, potem razstavo goveje živine, perotnine in kmečkih pridelkov tkzv. »Cours Agricoles« v Grand Palais in razstavo gospodarskih strojev na Esplanade des Invalides. Izletnike sprejmeta pariška občina in francosko poljedelsko ministrstvo. Izletnike bo spremljal poseben strokovni poročevalec. Interesentje dobe lahko brezplačne prospekte, če pišejo zanje na naslov: Oldrich Doležal, Praga, II., Ferdin. tr. števil. 20.

gs Letina na Ogrskem. Lansko leto se je pridelalo na Ogrskem sledeče: Pšenice 47,636.000 q, rži 12,797.000 q, ječmena 15,888.000 q, ovsa 13,085.000 q, turščice 34,817.000 q in krompirja 43,977.000 meterskih stotov.

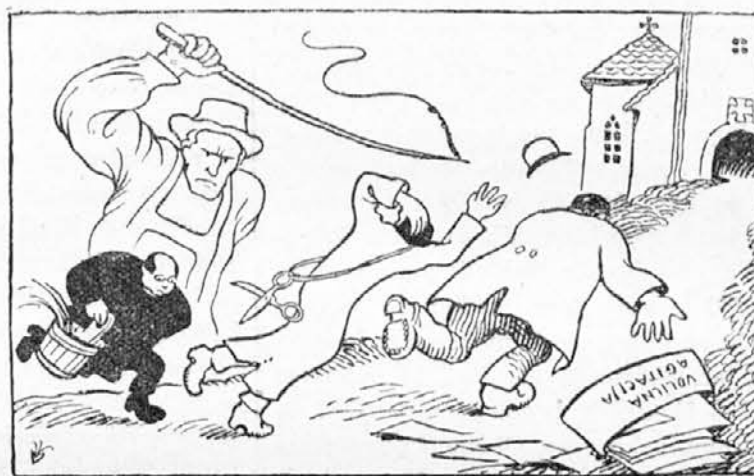
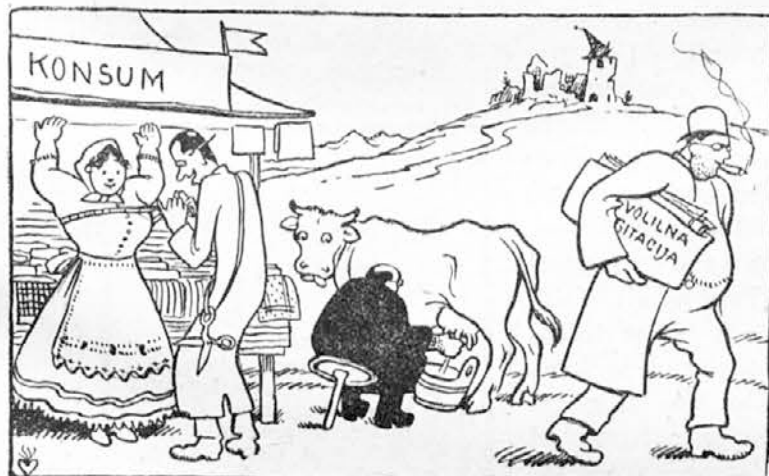

Nazaj h Kristusu Kralju!

Je djal Bonaventura,
ljublanski škof nekoč:
»Za sveto vero vidim
edino to pomoč:
nazaj se h Kristu Kralju
duhoven vrne naj,
in v cerkvi naj ovčicam
pot kaže v sveti raj!«
Uspeha ni imela
beseda škofova:
duhovšč'na se je cerkve
še bolj ogibala.

Ves dolgi teden cerkve
vse zapuščene so,
greš v delavnik tja k maši,
teško ujameš jo!
V nedeljo pa duhoven
na prižnici rolni,
iz ust njegovih božje
besede slišat' ni!
Politiko tam dela
in agitacijo,
za klerikalno stranko
in za Dremacijo.

'z konzumov in mlekaren,
'z štaecun duhovščino!
Saj ti ji **bero daješ**,
ti daješ ji **denar**,
ubogati te mora,
saj ti si **gospodar!**
Nazaj! zakliči, **h Kristu!**
Proč od politike!
V cerkvah naj naših božja
beseda sliši se!
Naj časi se nekdanji
k nam spet povrnejo,

Sam škof — o čudo — čudno
potuho je dajal,
tako da Kristus Kralj je
tam v cerkvi sam ostal.
Duhovni so se jeli
za mleko brigati,
začeli so po kmetih
konzume delati,
začeli ustanavljat
so posojilnice,
najbolj pa oprijeli
so se politike.

Može tam blati tiste,
ki pravijo tako:
da treba je iz cerkve
spodit politiko,
ki hočejo, da božja
beseda se glasi
iz ust duhovnov naših,
če so na prižnici.

* * *
O kmet! Zagrabi metlo,
napodi urno ž njo

ko v cerkvi ni prostora
b'lo za politiko,
ko ni sejal sovraštva
duhoven med ljudmi,
pa tudi žel med ljudstvom
je mnogo več časti!

Politiko pri miru
duhoven naj pusti,
zato naj tem bolj vneto
za — blagor duš skrbi!

* * *

LISTEK.

O islamu ali „turški“ veri.

Evropejci se malo zanimajo za to, kako mislijo in čutijo muslimani, ljudje mohamedanske vere. Med tem pa doživlja zadnji čas 180 milijonov mohamedancev nenavadno razburjenje, katero večja vsak strel iz laškega topa. Delitev severne Afrike med kristjanske narode je vzbudila leni Vzhod, in mohamedanci od Magreba v Afriki do Bornea v Aziji se začenjajo mahoma zavedati, da jih veže vse, brez ozira na narodnost, jezik in barvo kože, skupna vera, skupne navade in starodavno zgodovinsko življenje.

Musulmanski tisk zasleduje dandanes ljubosumno vsak korak Evropejcev v Afriki. Dogodke, katere smatrajo v Parizu, Rimu in Madridu za vršitev kulturnih nalog Evrope med barbari, smatrajo v Kairu in Laknu za roparske napade ali go-

ljufive špekulacije. Musulmani se trpko pritožujejo, da takozvane »dobrote civilizacije« niso za nič drugega, kot za surovo ropanje arabskih dežel in uničevanje arabske svobode.

Nedavno je pisal neki časopis v Egiptu tako-le: »Dočim se po mestih v Tunisu in Alžiru pojavljajo kinematografi, avtomobili in električna razsvetljava, umirajo po notranjih krajih teh dežel celi rodovi od lakote ali pa se prisiljeni od bede, selijo v Egipt, da, celo v Sirijo — ter tako beže pred zvermi, katerih naši dedje niso poznali, pred tuji - špekulanti, ki jemljejo domorodcem najrodovitnejše ozemlje ter jih iztiskujejo v nerodovitne puščave.« Nedavni škandali, eden v Tunisu, tej do pred kratkim svobodni berberski deželi, in drugi v Udžu, kjer so morali konzula zapreti radi sleparskih špekulacij z zemljišči, dokazujejo, da pritožbe egiptovskih časopisov niso kar tako brez podlage.

Francoski pohod v sveto mesto Fez in laška nasilja v Tripolisu so povzročila v mohamedanskem svetu takšno razjarjenje, kakršno je doživelo islamstvo pred

900 leti, ko so križarji Bogomira Bolunjskega napolnili jeruzalemske ulice s trupli desetisočev muslimanov in ko so navdušeni kristjanski vitezi bredli do kolena po krvi »nevernikov«.

Italija, ki povzroča to razburjenje in vsiljuje musulmanskemu svetu idejo vzajemnosti, sama riskira seve malo. Kvečjemu more izgubiti 1000 ali 2000 milijonov za »pomirjenje« Tripolitanije, in toliko je Tripolitanija še vredna. Ampak ogromni riziko grozi Veliki Britaniji. Ne smemo pozabiti, da je pokornosti in zvestoba indijskih mohamedancev temelj angleške politike v Indiji. Anglija vzdržuje v tej svoji pokrajini vsega skup 75.000 britanskih vojakov. To je vsekakor neznatna moč, ki ne more imponirati deželi, ki je velika kot vsa zahodna Evropa skup in šteje 315 milijonov prebivalcev. Sploh se pa gospodarstvo Anglije nad Indijo ne opira na armada, temveč na starodavno sovraštvo med privrženci braminske in islamske (turške) vere. Angleško - indijska vlada jih ni nikdar niti skušala pomiriti, bolje rečeno, prej še podpira to zase ugodno sovraštvo.

Vsako leto se pojavi v tem ali onem mestu z mešanim prebivalstvom v kaki braminski cerkvi kos krvavega mesa, ki pomeni največje onečiščenje, ki se sploh more pripetiti indijskemu svetišču. Braminci navadno sumijo mohamedance, in čez nekaj dni vrže zopet kdo v kakšno džamijo (turško cerkev) kos svinjine. So to malenkosti, ki pa popolnoma zadostujejo, da nastane medsebojno klanje in ropanje. Angleška policija drži pri teh nemirih ponavadi z mohamedani, angleški sodniki pa oproščajo brez ozira na krivdo musulmanske morilce in roparje.

Do zadnjih časov je angleška vlada znala spretno onemogočiti prav vse poskuse propagande med mohamedanci. Dandanes pa vidi, da to ne gre več: Pred vsem je podžgalo takšno propagando to, da je angleška vlada odklonila prošnjo turške vlade za posredovanje v laško - turškem sporu ter končanje vojnih grozot v Tripolisu. Ta propaganda pa ima za namen, probuditi v vseh mohamedancih zavest, da so v sorodu z mohamedanci po celem svetu, ter odstraniti vzroke, ki vzbujajo vsak čas škodljive prepire med njimi in Indi brahminske vere. Obenem proglašajo i Krišnavarna in drugi indijski revolucionarji, da pred Evropejci niti Arabci, niti Berberi, niti Indijci ne uživajo človeških pravic, da nima njih življenje nobene vrednosti in da jim more vsak evropski pritepeni špekulant vzeti imetje, kot se mu zljubi.

Delujejo torej za tem, da bi se doseglo pomirjenje med Indi in mohamedanci na temelju sovraštva proti kristjanom. Angleška vlada je jasno spoznala nevarnost takšne propagande. Tako se kaže torej danes že v Kalkuti (glavnem mestu anglo-indijske vlade) in v Londonu dobra volja, popustiti na obeh straneh, zato da bi postalo v očeh priprostega naroda ime indijskega cesarja popularno. To popuščanje bo brez dvoma končalo s tem, da bodo Angleži dali Indiji ustavo v takšnem obsegu, kot so jo dali nesrečnim Burom.

Že zdaj torej kaže laška vojna v Tripolisu, čeprav še ni niti končana, nepričakovane posledice: uresničuje se ideja panislamizma: mohamedanci celega sveta zbirajo svoje sile. Evropa si pa plete lep bič za bodoče čase.

Razno

* Izkopanine v Nazaretu. London. list »Pall Mall Gazette« poroča, da je našla angleška starinoslovska družba pri svojem izkopavanju v Nazaretu krasen rimski tlak iz mozaika, veliko število krščanskih cerkvenih posod, krasno izdelanih svetilk in svečnikov ter delavnico Jožefa Nazaretskega. Ta je bila svoje čase spremenjena v kapelo, pa jo je pozneje zasul potres.

* Preveč žensk v Ameriki. Mnogo deklet se je odpeljalo v Ameriko v tihem upanju, da tam lažje dobe moža, kot doma. Dosedaj je prevladalo mnenje, da je v Ameriki znatno pomanjkanje ženskih. Ali, vse na svetu se spreminja, tudi Amerika. Zaslužek ni tam nič več tako dober, kot svoje čase; sedaj se pa kaže, da tudi za neveste Amerika ne bo nič več obljubljena dežela. One dni je namreč pisal Valter Beckford iz Ortinga, A. Wash., v Boston, Mass. Johun Fitzgeraldu, da bi se on sam s celo vrsto znancev vred rad oženil. Na to pismo ni dobil nič manj, kot — 9000 ženskih ponudb.

z Ali je bilo tega treba? Nesrečna kvartopirska strast je ugasnila mlado življenje 19letnemu Fr. Waldhausu; mesarskemu sinu iz Nedvjudic. Mesar Waldhaus je pošiljal vsak petek na mesni trg v Brno sina z vozom mesa. Med potjo so vedno krmili v gostilni »V Peklu« v Tišnovem. Dokler se je krmilo, so mesarji po stari slabi navadi kvartali. Tudi mladi Waldhaus je vrgel kvarte, ko je šel pretečeni mesec v Brno na trg. Nazaj grede iz Brna se je zopet ustavil v Peklu, kjer ni mogel premagati skušnjave ter se odtrgati od kvart. In igral je, dokler ni bilo vse zaigrano. Za preostanek si je šel v trgovino kupit revolver in patrone ter se na cesti ustrelil. Drugega jutra so našli ljudje v občestnem jarku voz in konja, na vozu pa nesrečnega fanta s prestreljeno glavo. Voz je zavlekel v jarek konj, ko se je splasil radi nenavadnega strela. Ali je bilo tega treba? Ali je sin videl pri očetu kaj drugega?

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Listnica uredništva.

Listnica uredništva.

Moravče, Š.: »Oddali Kmečki pisarni« v rešitev.

Škofja Loka: Pride na vrsto oboje.

Dopisnikom: Nekaj dopisov smo morali odložiti, ni šlo drugače!

Vabilo

na

redni občni zbor

Kranilnice in posojilnice v Bazovici
reg. zadruga z neom. zavezo

ki se bo vršil

v nedeljo, dne 5. maja 1912

ob 5. uri popoldne

v združni pisarni v Bazovici.

DNEVNI RED.

1. Volitev načelstva in nadzorstva
2. Razpust zadruga potom likvidacije

Odbor.

Blagorodni gospod

ing. HUHO UHLIŘ,

stavbno podjetje

v Ljubljani.

Pretečeno polatje od Vas projektirana in izvršena železobetonska stavba mojega velikega, modernega svinjaka za 600 prašičev prostorna in ca. 1000 m² tlorisne površine, vzbuja splošno pozornost glede fine, moderne izpeljave.

Ob priliki skorajšnje izgotovitve stavbe, ko se uvidi Vaše solidno delo, izrekam Vam svojo popolno zadovoljnost, ter bodem priporočal Vaše podjetje vsakomur najtopleje.

z odličnim spoštovanjem

A. JELENEC l. r.

Logatec, 4 aprila 1912.

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . . .	1	80	2	—
1 " " " II. " . . .	1	60	1	80
1 " " " III. " . . .	0	—	1	70
1 " telečjega mesa . . .	1	60	1	90
1 " prašičjega mesa (svežega) . . .	1	80	2	40
1 " " " (prekajenega) . . .	1	90	2	20
1 " koštrunovega mesa . . .	1	50	1	60
1 " jagnjetovega mesa . . .	0	—	0	—
1 " kozličevega mesa . . .	2	—	2	20
1 kg masla . . .	2	50	2	60
1 " masla surovega . . .	2	40	2	50
1 " masti prašičje . . .	2	12	2	16
1 " slanine (špeha) sveže . . .	1	72	1	92
1 " slanine prekajene . . .	1	90	2	—
1 " sala . . .	1	90	2	—
1 " surov. margarinkega masla . . .	—	—	0	—
1 " kuhan. margarinkega masla . . .	2	—	2	10
1 jajce . . .	—	6	—	7
1 l mleka . . .	—	20	—	00
1 " " posnetega . . .	—	08	—	10
1 " smetane sladke . . .	—	—	—	—
1 " " kisle . . .	—	80	0	90
1 kg medu . . .	1	20	1	40
1 " čajnega surovega masla . . .	3	40	3	50
1 piščanec . . .	1	80	2	10
1 golob . . .	—	54	—	60
1 rača . . .	2	30	2	50
1 gos . . .	6	—	7	50
1 kapun . . .	0	—	0	00
1 puran . . .	7	—	7	50
100 kg pšenične moke št 0 . . .	37	—	—	—
100 " " " " 1 . . .	36	70	—	—
100 " " " " 2 . . .	36	40	—	—
100 " " " " 3 . . .	35	80	—	—
100 " " " " 4 . . .	34	80	—	—
100 " " " " 5 . . .	34	—	—	—
100 " " " " 6 . . .	33	40	—	—
100 " " " " 7 . . .	30	50	—	—
100 " " " " 8 . . .	20	40	—	—
100 " koruzne moke . . .	27	50	—	—
100 " ajdove moke . . . I. . .	47	—	—	—
100 " ajdove moke . . . II. . .	45	—	—	—
100 " ržene moke . . .	34	—	—	—
1 l fižola . . .	—	24	—	44
1 " graha . . .	—	36	—	40
1 " leče . . .	—	32	—	36
1 " kaše . . .	—	24	—	26
1 " ričeta . . .	—	20	—	22
100 kg pšenice . . .	23	—	—	—
100 " rži . . .	20	—	—	—
100 " ječmena . . .	19	50	—	—
100 " ovsa . . .	22	—	—	—
100 " ajde . . .	22	—	—	—
100 " prosa belega . . .	19	00	—	—
100 " " navadnega . . .	—	—	—	—
100 " koruze . . .	20	60	—	—
100 " činkvantina . . .	22	—	—	—
100 " krompirja . . .	9	50	10	—
Lesni trg.				
Cena trdemu lesu 9-60 do 10 K.				
Cena mehkeemu les 8 do 8-50 K.				
Trg za sano slamo, in steljo.				
Na trgu je bilo				
voz sena . . .	6	—	6	50
" slame . . .	5	00	6	00
" stelje . . .	2	00	2	10
" detelja . . .	6	50	7	—